

Mezioborové výukové projekty.

Projekt je chápán jako komplexní pracovní úkol, při němž žáci samostatně řeší určitý problém (problémový úkol, problémovou situaci, ...). Pomocí této výukové metody jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých komplexních úkolů či řešení problémů spjatých s životní realitou. Charakteristickým znakem projektové výuky je cíl, který je představován určitým konkrétním výstupem, tj. výrobkem, praktickým řešením problému, ... Projekty často mají podobu integrovaných témat, využívají mezipředmětových vztahů.

Co je to projekt?

Na projekt můžeme nahlížet jako na komplexní metodu vyučování nebo na organizační formu vyučování. Je pojímán jako specifický způsob zpracování obsahu vyučování nebo také typ vzdělávací strategie.

Kdy a jak se projektové vyučování zrodilo?

- Reformní pedagogika opírají se o starší myšlenky J. J. Rousseaua, H. Pestalozziho a F. Fröbla.
  - kritika herbatovské školy
  - kolébkou projektového vyučování byla americká pragmatická pedagogika, především v dílech J. Deweye a W. H. Kilpatricka
  - první studie z roku 1918
  - ve 20. a 30. letech se vytvářely projekty i v českých školách
-
- Znovuobjevení u nás v 90. letech – umožnily to vzdělávací programy Obecná škola, Národní škola a později RVP a ŠVP

Rysy, které má projekt mít, uvádí J. Coufalová (2006, s. 11):

- Projekt vychází z potřeb (potřeba získávat nové zkušenosti, odpovědnosti za svou činnost, ...) a zájmů dítěte.
- Projekt vychází z konkrétní a aktuální situace, která se neomezuje jen na prostředí školy.
- Projekt je interdisciplinární.
- Projekt je především podnikem žáka.
- Práce žáků v projektu přináší konkrétní produkt, tj. výstup, kterým se účastníci projektu prezentují.
- Projekt se zpravidla uskutečňuje ve skupině (ale může být i projekt individuální).
- Projekt umožňuje začlenění školy do života obce nebo širší veřejnosti.

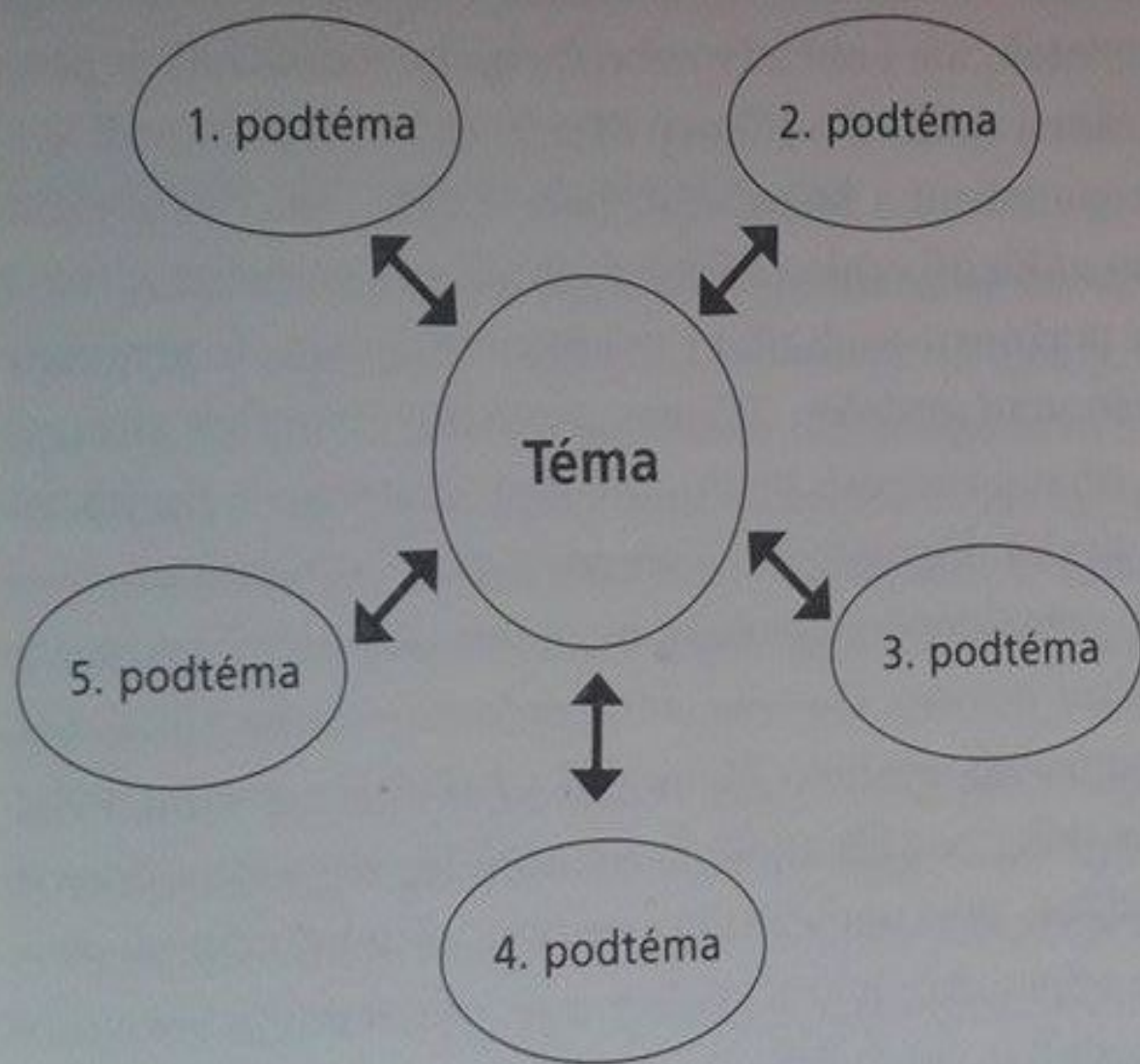
Projektové nebo tematické vyučování?

Tematické vyučování vychází z určeného tématu, které může obsahově integrovat různé vyučovací předměty. Tematické vyučování může spočívat také ve sbírání informací a podkladů pro projektové vyučování.

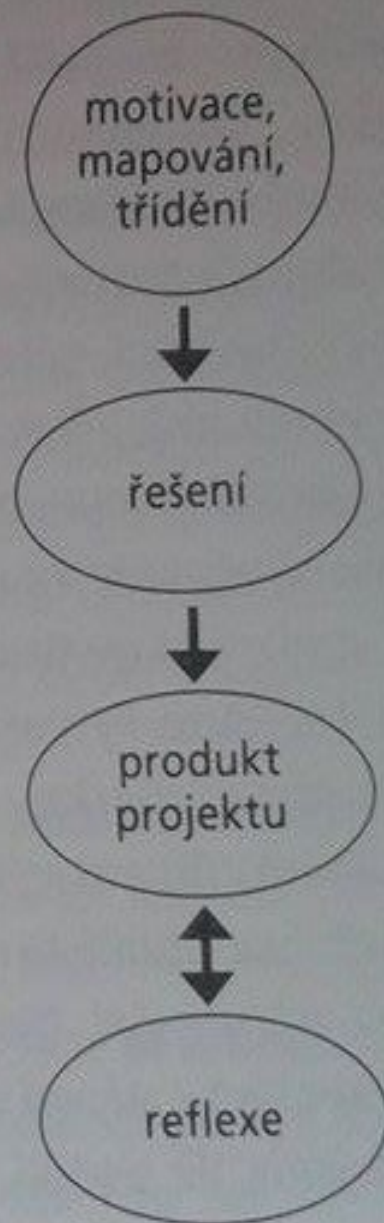
X

Projektové vyučování je úkolem žáka, za který přebírá odpovědnost, přímo, logicky a systematicky směřuje od motivace, mapování a třídění před řešením ke konkrétnímu produktu.

Tematická výuka

Projekt

Podobnosti a odlišnosti projektové a integrované tematické výuky (ITV) podle Jany Kratochvilové²⁹⁶

	<i>Projektová výuka – podnik žáka</i>	<i>ITV – podnik učitele</i>
Koncentrační idea	V podobě úkolu, problému.	V podobě tématu.
Účel, smysl, cíle	Jsou formulovány.	
Výstup	Zpravidla stěžejní produkt, výsledek, který je znám od počátku projektu a je zdrojem motivace žáků.	Osvojení si tématu, drobnější dílčí výtvoři při plnění různých úkolů.
Motivace žáka	Nutná podmínka úspěchu.	
Činnosti	Ne detailně plánované, nabízejí smysluplné propojení školy s realitou, odvíjejí se od podnětů, nápadů, zkušeností žáků.	Detailně plánované, nabízejí rovněž smysluplné propojení školy s realitou.
Role učitele	Poradce, je v pozadí.	Řídící činnost (dětí, postupu úkolů), ale i role poradce.
Požadavky na žáky	Větší samostatnost a tvořivost, aktivita.	Menší míra samostatnosti a tvořivosti. Aktivita.
Přístup k výuce	Induktivní.	Deduktivní.
Klima	Podporující, bezpečné a spolupracující.	
Hodnocení a sebehodnocení	Přispívá k sebezpoznání jednotlivce, motivuje.	
Příprava	Méně náročná – ne detailní.	Náročná – do detailů.
Průběh	Náročný na flexibilitu učitele, reakce dětí, nenáročný z hlediska řízení.	Náročný na řízení, méně náročný na flexibilitu učitele, reakce dětí.

Pozitivní a negativní důsledky projektové výuky

Pozitivní a negativní aspekty projektové výuky³¹³

Hledisko	Pozitivní aspekty projektové výuky
Žák	<ul style="list-style-type: none"> • zapojení podle individuálních možností • rozvoj odpovědnosti, samostatnosti, schopnosti spolupráce a kooperace • rozvoj schopnosti komunikace a argumentace (zvl. díky vrstevnické diskusi) • nabývání zkušeností na základě praktických činností a vlastních zážitků • rozvoj tvořivosti a fantazie • kontakt se skutečnými věcmi reálného světa • práce s různými informačními zdroji • potřeba řešit autentické problémy, aplikovat stávající a učit se nové znalosti a dovednosti • rozvoj sebezpoznání a sebehodnocení
Učitel	<ul style="list-style-type: none"> • příležitost vstupovat do nových rolí (odborný konzultant, ale také „žák“ svých žáků) • rozvoj schopnosti naslouchat žákům, vytvářet prostor pro jejich samostatnou činnost • rozšíření repertoáru vyučovacích strategií a informačních zdrojů • zdokonalování schopnosti organizace a plánování • zvládnutí nových způsobů hodnocení a sebehodnocení
Proces učení (se)	<ul style="list-style-type: none"> • žák získává ucelené poznatky z nejrůznějších oborů, může tedy nahlížet jeden jev z různých úhlů pohledu • učení vlastní aktivitou: podporuje dlouhodobější zapamatování získaných informací • autentické učení: aplikace teoretických znalostí do praxe ve smysluplném kontextu • všestranný rozvoj osobnosti: žák rozvíjí nejen znalosti a dovednosti, ale také postoje a hodnoty • hodnotová výchova: rozvoj vnitřní kázně, tolerance, schopnosti ustoupit ze svého stanoviska • rozvoj vnitřní motivace • vrstevnické a mezigenerační učení
Okolní prostředí	<ul style="list-style-type: none"> • propojování života školy s místní komunitou • zvyšování zájmu a zapojení rodičů do vyučování • společensky prospěšné či užitečné výstupy (péče o životní prostředí, podpora kulturního života v obci apod.)

Negativní aspekty projektové výuky

Hledisko

- časová náročnost, práce ve volném čase
- změna zaběhlého vyučovacího systému (frontální výuka)
- nedostupnost relevantních zdrojů informací nebo neschopnost si je opatřit
- nezvládnutí cílů projektu
- organizační volnost: problémy se sebekázní, organizací práce a času i s dodržováním termínů

Žák

- časová náročnost, práce přesčas
- míra organizační volnosti vs. reálná odpovědnost žáků
- nedostatečná teoretická vybavenost
- malé praktické zkušenosti s projektovou výukou
- náročnost hodnocení
- příliš mnoho projektů: pokles zájmu a motivace
- nedostatečná spolupráce mezi učiteli, podpora od vedení školy nebo rodičů

Učitel

- není respektován princip postupnosti a systematickosti osvojování poznatků
- nedochází k fázi procvičování a opakování
- velké rozdíly v soustředění a vnitřní motivaci žáků
- vyšší nároky na prostředí a materiální vybavení
- „narušování“ běžného chodu vyučování a organizace školního roku

Proces
učení (se)

- nepochopení ze strany místní komunity, rodičů či zřizovatele (neinformování lidí mohou projektové aktivity chápat jako hru, nikoliv jako vyučování)
- terénní aktivity nebo veřejné prezentace okolí „obtěžují“

Okolní
prostředí

Motivace

Motivací aktivní účasti na projektu podporuje především smysluplnost úkolu, která vyplívá z aktuálních zájmů žáků, z jejich vlastních potřeb. Žáci mohou pracovat v rolích, které připomínají profese nebo sociální pozice z běžného života, takže se tak stávají fotografy, redaktory, režiséry, původci, hospodáři, chovateli, ale i občany nebo třeba novomanželi.

Motivace

Výbornou motivací je **výsledný produkt**.

Úkol: pokuste se navrhnout výsledné produkty, tak aby korespondovaly s dějinami umění.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.

Základní kroky projektu

- Stanovení záměru projektu, který je představován formulací cílů, stanovení výsledku činnosti;
- Plánování, tj. vytyčení základních otázek, tématu, typu činností;
- Provedení, samostatná realizace projektu;
- Zhodnocení práce na projektu, které by mělo probíhat jednak tak, že učitel a žáci ve vzájemném dialogu před třídou zhodnotí práci na projektu, tak i tak, že žáci se vzájemně hodnotí.

Hodnocení projektu

Do hodnocení projektu se maximálně zapojuje sám žák, hodnotí nejen výsledky, ale také průběh projektu.

Učitel může mít pro hodnocení připravené otázky, hodnotící archy, dotazníky.

Často se k hodnocení používá reflexe. V reflexi žáci mohou vyjádřit své prožitky a pocity...

Mezioborové projekty:

1. Vypište všechny obory, které se nabízejí k propojení s dějinami umění:

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

.....

2. Ke každému oboru napište alespoň jedno téma (kapitolu vhodnou pro propojení)

Literatura:

KAŠOVÁ, J., TOMKOVÁ, A., DVOŘÁKOVÁ, M. *Učíme v projektech*. Praha: Portál. 2009.

KAŠOVÁ, J. a KOL. *Škola trochu jinak. Projektové vyučování v teorii a praxi*. Kroměříž: Iuventa. 1995.

NAAR, D. a KOL. *Průvodce pro projektové vyučování*. Praha: Egredior. 2004. VALENTA, J. a KOL. *Pohledy - projektová metoda ve škole a za školou*. Praha: ARTAMA 1993.